

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-90М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних завдань та самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
Навчально-наукового інституту права
Протокол № 8 від «26» лютого 2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Матвійчук А. В., Міщук І. В. – Рівне : НУВГП, 2020. – 30 с.

Укладачі:

Матвійчук А. В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін;

Міщук І. В., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Відповідальний за випуск: Міщук І. В., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право»

Кафарський В. І.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	4
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання	6
2. Плани практичних занять	8
3. Самостійна робота студентів	17
4. Рекомендована література	27

© А. В. Матвійчук, І. В. Міщук, 2021

© НУВГП, 2021

ПЕРЕДМОВА

Нині в Україні формується нова ідеологія взаємовідносин між державою і громадянином. У зв'язку з цим оновлюється адміністративне законодавство, що спонукає до імплементації теоретичних доробків щодо адміністративної юстиції у сферу реальної адміністративної практики у всіх сенсах цього словосполучення. Отож програма навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»* спрямована на формування у студентів правничого профілю компетентностей щодо основних тенденції розвитку адміністративного права і процесу України, наявні у цій сфері проблеми та перспективні шляхи їх розв'язання. Вивчення вказаної дисципліни забезпечує формування інтегральної компетентності майбутнього правника щодо здатності розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є актуальні проблеми адміністративного права і процесу, що мають важливий характер для нашого суспільства і вирішуються через призму адміністративно-правової науки.

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»* розроблені з урахування змісту й освітніх цілей відповідної освітньої програми. Вказівки містять опис навчальної дисципліни, тематику практичних занять. Крім того для зручності студентів щодо розуміння можливостей здобуття позитивних оцінок описані контрольні заходи та засоби діагностики та показано критерії та шкала оцінювання.

Система оцінювання результатів вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»* базується на таких принципах обґрунтованості; неупередженості; прогнозованості. Прозора та зрозуміла система оцінювання є додатковим стимулом для реалізації завдань вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»*.

Окрема увага у методичних вказівках зосереджена на самостійній роботі та завданнях з навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»*. Методичні вказівки також містять список рекомендованої література, який втім, носить орієнтовний характер.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета курсу: вивчення чинного адміністративно-процесуального законодавства України через призму дискусійних проблем реалізації норм адміністративного права й судового адміністративного процесу.

Вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»* має наметі формування низки компетентностей:

1. Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

Зміст вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми адміністративного права та судочинства»* сформульований у таких термінах результатів навчання:

РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

PH17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

1.2 Тематика практичних занять

п/п	Назва теми
Модуль 1: <i>Проблемний дискурс адміністративної юстиції.</i>	
1.	Проблематика розвитку адміністративного права України.
2.	Публічне адміністрування: сучасні принципи і завдання.
3.	Актуальні проблеми становлення адміністративної юстиції в Україні.
4.	Актуальні проблеми розмежування адміністративної юрисдикції.
Модуль 2: <i>Проблемні аспекти адміністративного судочинства</i>	
5	Актуальні питання організації провадження в адміністративному суді першої інстанції.
6.	Актуальні проблеми перегляду судових рішень (апеляційне та касаційне провадження).
7.	Актуальні проблеми виконання судових рішень в адмінсправах.
8.	Актуальні проблеми забезпечення доказів та позовів в адміністративному судочинстві.
9.	Актуальні проблеми й особливості розгляду деяких адміністративних справ.

Вимоги до відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись в online формі, через корпоративну пошту та/або навчальну платформу Moodle за погодженням із керівником курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання контрольних робіт та тестових завдань;
- участь в обговоренні проблемних питань;
- розв'язування ситуаційних завдань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Філософія права» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час виголошення промов;
- вміння аналізувати публічні виступи.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1 (максимальна кількість балів – 50)

Виконання завдань практичної роботи – 20 балів

Виконання індивідуального завдання (реферат) – 10 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Змістовий модуль 2 (максимальна кількість балів – 50)

Виконання завдань практичної роботи – 20 балів

Написання контрольної роботи – 10 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Тема 1. Проблематика розвитку адміністративного права України

План

1. Місце адміністративного права в сучасній системі права.
2. Реформа адміністративного права.
3. Зв'язок адміністративного права і сучасного адміністрування.
4. Правова регламентація відносини публічного управління.
5. Загальні засади сучасної адміністративної реформи.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати місце адміністративного права в сучасній системі права. Встановити зміст і завдання реформ адміністративного права. Письмово описати загальні засади адміністративної реформи. Визначити зміст відносин публічного управління. Вміти сформулювати організаційні принципи діяльності апарату публічного управління.

Питання для самоперевірки:

1. В чому особливість предмета регулювання адміністративного права України?
2. Сформулюйте визначення державного управління та виконавчої влади.
3. Розкрийте поняття та особливості публічного адміністрування.
4. Прокоментуйте основні принципи діяльності апарату публічного управління.
5. Надайте характеристику елементам публічного адміністрування.
6. Яке місце адміністративного права у галузевій класифікації правової системи?
7. Вкажіть загальні засади адміністративної реформи.

Література: 1, 5, 7, 8, 9, 13, 14, 17.

Тема 2. Публічне адміністрування: сучасні принципи і завдання

План

1. Людина і виконавча влада: становлення нового типу взаємовідносин.
2. Проблемні аспекти співвідношення понять «охорона» та «захист» в адміністративному праві.
3. Взаємодія законних інтересів з елементами правового статусу громадянина.
4. Правові презумпції в адміністративних провадженнях.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати особливості становлення нового типу взаємовідносин суб'єктів сучасного адміністративного простору. Письмово описати основні складові елементи адміністративно-правового статусу громадянина. Визначити проблемні аспекти співвідношення понять «охорона» та «захист» в адміністративному праві. Вміти розкрити взаємодію законних інтересів з елементами правового статусу громадянина. Вміти роз'яснити правові презумпції в адміністративних провадженнях.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте зміст адміністративно-правового статусу громадянина.
2. Поясніть теоретичний та практичний дискурси адміністративно-правового статусу громадянина.
3. Що таке «охорона» та «захист» в адміністративному праві?
4. Сформулюйте поняття та зміст категорії «законні інтереси».
5. В чому особливості використання терміну «законні інтереси» у національному та зарубіжному законодавстві: порівняльно-правовий аналіз.
6. Окресліть механізм трансформації законних інтересів в суб'єктивні права і суб'єктивних прав в законні інтереси.
7. Охарактеризуйте правові презумпції в адміністративних провадженнях.

Література: 5, 7, 8, 9, 13, 14, 17.

Тема 3. Актуальні проблеми становлення адміністративної юстиції в Україні

План

1. Сучасне розуміння адміністративної юстиції.
2. Світові моделі організації адміністративної юстиції.
3. Адміністративне судочинство як процесуальна форма адміністративної юстиції.
4. Принципи і завдання адміністративного судочинства та їх нормативно-правове відображення.
5. Проблеми розвитку адміністративного судочинства в Україні.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати сучасне розуміння адміністративної юстиції. Письмово описати світові моделі організації адміністративної юстиції. Вміти розкрити зміст процесуальної форми адміністративної юстиції. Пояснити особливості принципів і завдання адміністративного судочинства та їх нормативно-правове відображення. Письмово сформулювати проблеми розвитку адміністративного судочинства в Україні.

Питання для самоперевірки:

1. В чому полягає завдання адміністративної юстиції?
2. В чому полягають особливості адміністративної юстиції
3. Розкрийте предмет, метод адміністративного судочинства.
4. Сформулюйте основні принципи і завдання адміністративного судочинства.
5. Окресліть відмінності між загальною і спрощеною формами адміністративного судочинства.
6. Які проблемні питання застосування різних форм адміністративного судочинства?
7. Поясніть зв'язок адміністративного судочинства з іншими галузями права.
8. Поясніть зміст феномену природне право.
9. Які проблеми розвитку адміністративного судочинства нині існують в Україні.

Література: 1, 5, 7, 8, 9, 13, 14, 17.

Тема 4. Актуальні проблеми розмежування адміністративної юрисдикції

План

1. Проблеми визначення специфіки публічно-правового спору.
2. Проблеми визначення осіб, які відносяться до «суб'єктів владних повноважень».
3. Актуальні проблеми юрисдикції адміністративних судів.
4. Проблеми розмежування приватно-правових та публічно-правових спорів.
5. Проблемні питання при розмежуванні юрисдикції судів під час розгляду земельних спорів.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати зміст поняття предмету адміністративної юрисдикції та її межі. Вміти на практиці здійснювати розмежування приватно-правових та публічно-правових спорів. Вміти на практиці здійснювати визначення осіб, які відносяться до «суб'єктів владних повноважень». Письмово опрацювати правила предметної, інстанційної та територіальної юрисдикції. З'ясувати актуальні проблеми юрисдикції адміністративних судів. Вміти на практиці здійснювати визначення осіб, які відносяться до «суб'єктів владних повноважень». Вміти на практиці здійснювати розмежування компетенції адміністративних і господарських судів у спорах за участю суб'єкта владних повноважень.

Питання для самоперевірки:

1. Окресліть проблеми визначення специфіки публічно-правового спору.
2. Які правила предметної, інстанційної та територіальної юрисдикції?
3. Які наслідки недотримання (порушення) правила юрисдикції?
4. В чому полягають проблемні питання при розмежуванні юрисдикції судів під час розгляду земельних спорів?

Література: 1, 2, 6, 7, 10, 11, 14, 17.

Тема 5. Актуальні питання організації провадження в адміністративному суді першої інстанції

План

1. Право на звернення з адміністративним позовом як реалізація права на судовий захист.
2. Проблемні питання строків звернення з адміністративним позовом.
3. Процесуальні строки.
4. Практичні аспекти відкриття провадження.
5. Особливості розгляду справи по суті.
6. Практичні аспекти забезпечення якості судових рішень.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати зміст права на звернення з адміністративним позовом як реалізація права на судовий захист. Вміти охарактеризувати проблемні питання строків звернення з адміністративним позовом. Вміти пояснити категорію процесуальні строки. Бути готовим пояснити практичні аспекти відкриття провадження. Виписати порядок відкриття провадження в адміністративному суді першої інстанції.

Питання для самоперевірки:

1. Окресліть проблемні питання строків звернення з адміністративним позовом?
2. Сформулюйте зміст і вимоги до оформлення позовної заяви.
3. У чому зміст забезпечення адміністративного позову?
4. Які ви знаєте заходи процесуального примусу?
5. Надайте характеристики порядку і вимогам до відкриття провадження.
6. Надайте характеристики порядку і вимогам до розгляду справи по суті.
7. Окресліть вимоги, яким має відповідати судове рішення?
8. Охарактеризуйте порядок ухвалення судових рішень, їх форма.
9. Як здійснюється судовий контроль за виконанням судового рішення?

Література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 16.

Тема 6. Актуальні проблеми перегляду судових рішень (апеляційне та касаційне провадження)

План

1. Правове та процесуальне значення апеляційної скарги.
2. Особливості апеляційного розгляду.
3. Правове та процесуальне значення касаційної скарги.
4. Особливості касаційного розгляду.
5. Типові проблемні питання перегляду судових рішень.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати правове та процесуальне значення апеляційної скарги і. Вміти пояснити порядок і особливості апеляційного розгляду. Знати підстави відмови у відкритті апеляційного провадження. Виписати порядок апеляційного розгляду в адміністративному суді. Вміти охарактеризувати правове та процесуальне значення касаційної скарги. З'ясувати основні етапи касаційного розгляду й варіанти процесуального розвитку подій. Вміти сформулювати типові проблемні питання перегляду судових рішень.

Питання для самоперевірки:

1. У чому полягає правове та процесуальне значення апеляційної скарги?
2. Які підстави залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції?
3. Який порядок доповнення, зміни, відкликання апеляційної скарги чи відмови від неї?
4. У чому полягає правове та процесуальне значення касаційної скарги?
5. Який порядок залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги?
6. В чому полягають особливості провадження за нововиявленими та виключними обставинами?
7. В чому полягає мета аналізу проблемних питань, які виникають на практиці?

Література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 16, 17.

Тема 7. Актуальні проблеми виконання судових рішень в адміністрах

План

1. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень в адміністративних справах.
2. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах.
3. Практичні питання відстрочення й розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення.
4. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.
5. Відновлення втраченого судового провадження.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати зміст процесуальних питань, пов'язаних з виконанням судових рішень в адміністративних справах. Мати уявлення про порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Письмово розписати порядок звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. Вміти пояснити підстави зупинення виконання судового рішення. Письмово розкрити зміст процедури примирення сторін у процесі виконання судового рішення. Вміти пояснити порядок відстрочення і розстрочення виконання, а також зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення.

Питання для самоперевірки:

1. В чому полягає принцип обов'язковості судових рішень?
2. Які судові рішення, які виконуються негайно?
3. Розкрийте зміст порядок виконання судових рішень в адміністративних справах?
4. В чому полягає зміст зупинення виконання судового рішення?
5. Розкрийте порядок поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання.
6. Як здійснюється відновлення втраченого судового провадження?

Література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 16, 17.

Тема 8. Актуальні проблеми забезпечення доказів та позовів в адміністративному судочинстві

План

1. Поняття адміністративного процесуального доказування.
2. Особливості доказування в адміністративних справах.
3. Джерела доказів. Законність одержання доказів.
4. Особливості практики забезпечення доказів.
5. Практичні питання класифікація доказів.
6. Преюдиційні факти, їх поняття і значення.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати зміст поняття адміністративного процесуального доказування. Вміти окреслити особливості доказування в адміністративних справах. Письмово розписати підстави звільнення від доказування. Пояснити порядок судового доручення щодо збирання доказів. Вміти пояснити зміст джерел доказів і забезпечення законності одержання доказів. Письмово розкрити порядок забезпечення доказів. Вміти практично здійснити класифікацію доказів. Вміти розкрити феномен преюдиційних фактів та їх значення у судовому провадженні.

Питання для самоперевірки:

1. Дати визначення поняття доказів, предмет доказування, обов'язок доказування?
2. Охарактеризувати підстави звільнення від доказування?
3. Розкрити зміст подання та витребування доказів?
4. Окресліть можливі джерела доказів?
5. В чому полягає принцип законності одержання доказів?
6. Розкрийте порядок забезпечення доказів.
7. В чому особливості класифікація доказів? Яке значення якісної класифікації доказів?
8. В чому сутність і особливості преюдиційних фактів?
9. Охарактеризуйте прямі та непрямі докази, обвинувальні докази, виправдувальні докази, первісні та похідні докази.

Література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 16, 17.

Тема 9. Актуальні проблеми й особливості розгляду деяких адміністративних справ

План

1. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій.
2. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів виборчого та референдумного процесів.
3. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних повноважень.
4. Особливості провадження у справах щодо оскарження правових актів індивідуальної дії.

Методичні рекомендації:

У процесі підготовки до практичного заняття з'ясувати особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій. Мати уявлення про особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів виборчого та референдумного процесів. Пояснити особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних повноважень. Мати уявлення про особливості провадження у справах щодо оскарження правових актів індивідуальної дії.

Питання для самоперевірки:

1. В чому полягає специфіка справах щодо виборчого й референдумного процесів?
2. Коло осіб-суб'єктів виборчого та референдумного процесів?
3. Розкрийте специфіку провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних повноважень.
4. В чому особливість визначення підсудності щодо розгляду скарг на правові акти індивідуальної дії?
5. Хто належить до осіб, що мають право на оскарження правових актів індивідуальної дії?

Література: 1, 2, 4, 6, 10, 11, 16, 17.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Філософія права» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення за темами навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань за темами темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розроблення плану та написання реферату;
- самостійне вивчення та складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення промов, доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів.

Написання реферату

Написання рефератів як форма самостійного вивчення навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Усі реферати повинні відповідати єдиним вимогам.

1. Робота повинна бути акуратно виконана на стандартних аркушах формату А4 у друкованому варіанті, обсягом 15-18 сторінок. Поля сторінки 20 мм з усіх боків. Набір здійснювати текстовим редактором Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал 1, абзац 1,25 см. Рівняння тексту по ширині сторінки. Сторінки нумеруються внизу по центру арабськими цифрами без крапки наприкінці, додержуючись наскрізної нумерації. Першою сторінкою є титульна, на ній номер сторінки не проставляється.

2. Конкретний зміст реферату, його структура визначається студентом разом із викладачем. Як правило, реферат має таку структуру:

– **ВСТУП**, де обґрунтовується вибір теми реферату, її актуальність, формуються основна мета і завдання дослідження.

– **ОСНОВНА ЧАСТИНА**, яка складається з двох або трьох розділів. У розділі належить викласти загальні, теоретичні та методичні питання. У наступних розділах розкривається конкретний матеріал, який має практичне значення. З метою більш логічного викладення матеріалу кожний розділ закінчується невеликими висновками.

– **ВИСНОВКИ** – заключна, узагальнююча частина реферату, де стисло підбивають підсумки дослідження, міститься особиста позиція автора реферату.

– Текстова частина реферату завершується **СПИСКОМ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**, де найменування використаних монографій, посібників та статей розташовані в алфавітному порядку за першою літерою прізвища автора. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Наприклад:

Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1997. 271 с.

Битяк Ю. Адміністративне судочинство як форма забезпечення верховенства права і законності. Право України. 2011. № 4. С. 4–11.

– **ДОДАТКИ**, які подаються наприкінці реферату, наводяться таблиці, ілюстрації та інші допоміжні матеріали.

3. Реферат починається з титульної сторінки.

4. Вступ, розділи і висновки, які розміщуються в указаній послідовності, починаються з нової сторінки. Заголовки розділів реферативного дослідження слід розміщувати посередині рядка і писати великими літерами без крапки наприкінці й не підкреслювати. Перенос слів у заголовку не допускається. Відстань між заголовком та наступним рядком повинна дорівнювати пропущеному рядку.

5. На цитати треба давати посилання, які робляться мовою оригіналу. Після цитати робиться в дужках позначка [4, с. 38]. Це означає, що дане видання міститься у списку літератури за порядковим номером – 4. Друга цифра – 38 – означає номер

сторінки, звідки взята цитата.

6. Оцінка реферату враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб реферат був написаний відповідно до теми, а його структурні підрозділи повністю розкривали проблему дослідження.

Орієнтовний перелік тем для рефератів

1. Адміністративна юстиція та адміністративний процес.
2. Адміністративна юстиція: судовий контроль щодо виконавчої влади.
3. Співвідношення адміністративного процесу та інших видів процесуальної діяльності.
4. Адміністративно-процесуальні режими.
5. Принципи адміністративного судочинства.
6. Інститути адміністративного судочинства.
7. Особливості організації адміністративних судів в Україні.
8. Особливості визначення предметної підсудності адміністративних справ.
9. Адміністративно-процесуальний статус учасників в адміністративному судочинстві.
10. Особливості участі третіх сторін в адміністративному процесі.
11. Особливості участі у справі органів та осіб, яким законом надано захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
12. Правила розподілу судових витрат.
13. Докази й доказування в адміністративному процесі.
14. Електронні докази.
15. Особливості попереднього судового засідання.
16. Особливості забезпечення адміністративного позову в адміністративному процесі.
17. Судові рішення в адміністративних справах та особливості їх виконання.
18. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
19. Компетенційні спори та спори, що виникають з адміністративних договорів.
20. Мирова угода в адміністративному судочинстві.
21. Реформування організаційних структур виконавчої влади та державної служби в Україні.

22. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах.
23. Завдання публічного управління на сучасному етапі розвитку суспільства.
24. Джерела права (матеріального та процесуального), які застосовує адміністративний суд.
25. Поняття предмету адміністративної юрисдикції та її межі.
26. Державне і громадське управління як види публічного управління.
27. Організаційні принципи діяльності апарату публічного управління/
28. Доктринальні основи реформування адміністративного права.
29. Реформа публічної адміністрації в Україні.
30. Основні складові елементи адміністративно-правового статусу громадянина.

Контрольні роботи

Контрольні роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Тематика контрольних робіт укладена відповідно до завдань навчальної дисципліни і пов'язане з практичними потребами юридичного фаху. Вибір варіанту контрольної роботи здійснюється за формулою № варіанту = дата народження студента – 1 (для народжених у перший день місяця – варіант № 1).

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

1. Для набору тексту і таблиць необхідно використання редактору Microsoft Word для Windows.

2. Перед набором тексту налаштуйте вказані нижче вказані параметри текстового редактору: поля по 2 см; шрифт Times New Roman, розмір – 14; міжрядковий інтервал – 1; вирівнювання за шириною; абзацний відступ 1,25 см; орієнтація листа – книжна.

3. Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру

джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці контрольної роботи наводиться *список використаних джерел*. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Завдання № 1

1. Докази та доказування в адміністративному судочинстві .
2. Забезпечення доказів.
3. Правове та процесуальне значення апеляційної скарги х.
4. Треті особи.

Завдання № 2

1. Представники, їх повноваження в адміністративному судочинстві .
2. Порядок набрання законної сили судовим рішенням.
3. Спори за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень до фізичних чи юридичних осіб.
4. Відкриття провадження в адміністративній справі.

Завдання № 3

1. Треті особи, їх права та обов'язки в адміністративному судочинстві .
2. Мирова угода в адміністративному судочинстві.
3. Дії (бездіяльність) суб'єкта владних повноважень.
4. Відмова у відкритті касаційного провадження.

Завдання № 4

1. Заміна неналежної сторони в адміністративному судочинстві .
2. Особливості провадження за нововиявленими та виключними обставинами.
3. Питання, які вирішує суд при виконанні судових рішень.
4. Права позивача, стосовно дій з адміністративним позовом.

Завдання № 5

1. Сторони в адміністративному судочинстві .

2. Заходи процесуального примусу.
3. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.
4. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.

Завдання № 6

1. Змагальні та диспозитивні процесуальні права.
2. Докази в адміністративному судочинстві .
3. Забезпечення адміністративного позову.
4. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання.

Завдання № 7

1. Поняття та зміст категорії «законні інтереси».
2. Учасники адміністративного процесу.
3. Змагальні права.
4. Структура адміністративного процесу.

Завдання № 8

1. Правова держава та етична юриспруденція.
2. Окресліть специфіку правових відносин.
3. Злочин як форма поведінки з відхиленнями.

Завдання № 9

1. Особи, які є іншими учасниками адміністративного процесу.
2. Підсудність адміністративних справ.
3. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень в адміністративних справах.
4. Законодавство про адміністративне судочинство.

Завдання № 10

1. Адміністративно-процесуальна правосуб'єктність.
2. Проблеми розвитку адміністративного судочинства в Україні.
3. Порядок формування та структура прокуратури України.
4. Обвинувальні докази, виправдувальні докази, первісні та похідні докази.

Завдання № 11

1. Зміни та відводи у складі суду.

2. Розгляд справ з правовідносин, що виникають за участю митних органів.
3. Загальні та галузеві принципи адміністративного судочинства.
4. Преюдиційні факти, їх поняття і значення.

Завдання № 12

1. Судові доручення щодо збирання доказів.
2. Розгляд справ, пов'язаних зі спорами щодо проходження публічної служби.
3. Предмет судового розгляду в адміністративних справах.
4. Етапи провадження в суді першої інстанції.

Завдання № 13

1. Актуальні проблеми юрисдикції адміністративних судів.
2. Розгляд справ, що виникають з податкових правовідносин.
3. Зустрічний позов при розгляді справ по скаргах на правові акти індивідуальної дії.
4. Форми адміністративного судочинства (загальне і спрощене), відмінності між ними.

Завдання № 14

1. Забезпечення адміністративного позову.
2. Судові рішення: зміст та процесуально-правове значення.
3. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців.
4. Розмежування компетенції адміністративних і господарських судів у спорах за участю суб'єкта владних повноважень.

Завдання № 15

1. Підстави та завдання фіксування адміністративного процесу.
2. Правові презумпції в адміністративних провадженнях.
3. Предмет оскарження: теоретико-правова характеристика.
4. Заходи адміністративного примусу.

Завдання № 16

1. Підстави для відводу судді.
2. Реформи система судової влади в Україні.
3. Механізм трансформації законних інтересів в суб'єктивні права і суб'єктивних прав в законні інтереси..

4. Врегулювання спору за участі судді.

Завдання № 17

1. Одноособовий та колегіальний розгляд справи.
2. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
3. Відповідальність за невиконання судових рішень.
4. Превентивні та профілактичні заходи охорони.

Завдання № 18

1. Питання інстанційної підсудності адміністративних судів.
2. Перегляд судових рішень за винятковими обставинами.
3. Процесуально-правові наслідки набрання судовим рішенням законної сили.
4. Поняття, структура та види прав, обов'язків, юридичних гарантій.

Завдання № 19

1. Питання територіальної підсудності адміністративних судів.
2. Поняття та особливості публічного адміністрування.
3. Сучасні реформи системи адміністративних судів України.
4. Особливості процесуального правонаступництва.

Завдання № 20

1. Питання предметної підсудності адміністративних судів.
2. Завдання касаційної інстанції в адміністративному судочинстві.
3. Склад суду.
4. Поняття адміністративного позову та елементи.

Завдання № 21

1. Організаційні принципи діяльності апарату публічного управління.
2. Підготовка адміністративної справи до апеляційного розгляду.
3. Різновиди ухвал суду та їх процесуальне значення.
4. Підстави залишення позовної заяви без розгляду.

Завдання № 22

1. Реформа публічної адміністрації.
2. Різновиди постанов суду та їх процесуальне значення.
3. Завдання касаційної інстанції в адміністративному судочинстві.

4. Особливості доказування у адміністративному процесі.

Завдання № 23

1. Розкрити принцип обов'язковості судових рішень.
2. Заходи процесуального примусу адміністративного процесу.
3. Завдання апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.
4. Документальне оформлення представників в судах.

Завдання № 24

1. Структурні елементи публічного адміністрування.
2. Особливості закриття провадження у справі.
3. Порядок здійснення підготовчого провадження і його завдання.
4. Поняття та повноваження представника в суді.

Завдання № 25

1. Розкрити принцип гласності й відкритості адміністративного процесу.
2. Особливості зупинення провадження в адміністративній справі.
3. Організаційні принципи діяльності апарату публічного управління.
4. Участь органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в адміністративному провадженні.

Завдання № 26

1. Розкрити принцип верховенства права в адміністративному судочинстві.
2. Особливості розгляду зразкових адміністративних справ.
3. Вимоги до змісту адміністративного позову.
4. Забезпечення адміністративного позову.

Завдання № 27

1. Зміст принципів адміністративного судочинства.
2. Особливості судових рішень за наслідками підготовчого провадження.
3. Зміст та призначення адміністративного позову.
4. Поняття і зміст предмета регулювання адміністративного права України.

Завдання № 28

1. Правове та теоретичне визначення справи адміністративної юрисдикції.
2. Строки в адміністративному судочинстві: зміст та особливості.
3. Порядок визначення адміністративної процесуальної правосуб'єктності.
4. Основні складові елементи адміністративно-правового статусу громадянина.

Завдання № 29

1. Загальні та спеціальні завдання адміністративного судочинства.
2. Сучасне визначення предмета адміністративного права.
3. Наслідки порушення правил підсудності.
4. Особливості зупинення, закриття провадження у справі.

Завдання № 30

1. Особливості становлення адміністративної юстиції.
2. Специфіка доказування в адміністративному судочинстві .
3. Загальні засади адміністративної реформи.
4. Процесуальні наслідки судових рішень в адміністративному судочинстві.

4. Рекомендована література

Базова:

1. Адміністративне процесуальне право України : навчально-методичний посібник / І. О. Каргузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчий, Г. М. Саригаєва. Одеса : Фенікс, 2016. 400 с.
2. Адміністративне процесуальне право: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Т. П. Мінки. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 320 с.
3. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакареєва, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. 312 с.
4. Адміністративне судочинство України : підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.; за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 672 с.
5. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. 108 с.
6. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2018. 532 с.

Допоміжна

7. Адміністративне судочинство України : підручник / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О. Н. Панченко, В. Б. Авер'янов та ін.; за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ : ЮрінкомІнтер, 2009. 672 с.
8. **Адміністративне судочинство України: теорія та практика** : монографія / Вищ. адмін. суд України ; за заг. ред. О. М. Нечитайла. Київ : Компанія "ВАІТЕ", 2015. 288 с.
9. Бачун О. В. Правовий статус суб'єктів адміністративного судочинства: монографія / за наук. ред. А. О. Селіванова. Київ: Логос, 2009. 114 с.

10. Зеленов А. С. Обов'язковість судових рішень як принцип адміністративного судочинства. *Вісник Нац. акад. прав. наук України*. 2017. № 3 (90). С. 167–174.
11. Картузова І. О. Поняття, види та наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду. *Юридичний вісник*. 2013. № 1. С. 115–120.
12. Колпаков В., Гордєєв В. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі в системі принципів адміністративного судочинства. *Право України*. 2014. № 3. С. 47–55.
13. Константи́й О. В. Проблеми захисту в адміністративному судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.
14. Кузьменко О., Панченко О. Особливості застосування заходів процесуального примусу в адміністративному судочинстві головуючим у судовому засіданні. *Право України*. 2008. № 10. С. 31–37.
15. Ліпський Д. Касаційне провадження в адміністративному судочинстві: аналіз сучасних наукових досліджень. *Право України*. 2014. № 3. С. 64–74.
16. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібник / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ : Старийсвіт, 2006. 576 с.
17. Перепелюк В. Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики / В. Г. Перепелюк. Київ : Конус-Ю, 2007. 272 с.
18. Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удоконання порядку вирішення) : монографія / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна. – 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків : Право, 2012. 136 с.
19. Писаренко Н. Б. Межі судового контролю щодо дискреційних адміністративних актів: практика Європейського суду з прав людини та українські реалії. *Вісник Нац. акад. прав. наук України*. 2017. № 1 (88). С. 109–119.
20. Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації) : монографія. Харків : Право, 2016. 148 с.

21. Смокович М. Теоретико-практичні проблеми застосування строку звернення до адміністративного суду. *Вісник Вищ. адмін. суду України*. 2011. № 2. С. 32–44.
22. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві : наук.-метод. посіб. для суддів / Т. І. Фулей ; ОБСЄ. Координатор проєктів в Україні, Верхов. Суд України, Нац. шк. суддів України, Вищ. адмін. суд України. Київ., 2015. 128 с.
23. Шелевер Н. В. Адміністративне судочинство: методичний посібник. Ужгород: УжНУ, 2018. 52 с.

Інформаційні ресурси

24. <http://www.nbuv.gov.ua> – бібліотека ім. В.І. Вернадського
25. <http://zakon.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
26. <http://www.president.gov.ua> – Президент України
27. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України
28. <http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України
29. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України
30. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
31. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень
32. http://www.coe.int/t/r/human_rights_court – Європейський Суд з прав людини

Законодавство

33. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141.
34. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р., № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005 р., № 5, (№№ 35-36, 37). Ст. 446. (зі змінами та доповненнями).

35. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України № 3781-XII від 23.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994 р. № 11. Ст. 50. (зі змінами та доповненнями).
36. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 15. Ст. 128. (зі змінами та доповненнями).
37. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. (зі змінами та доповненнями).
38. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. – № 2453-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010 р. № 41, № 41-42; № 43; № 44-45. Ст. 1468. (зі змінами та доповненнями).
39. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260.